

ภาวะผู้นำกับความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านบ่อ อำเภอมืองสมุทรสาคร

จังหวัดสมุทรสาคร

ทิพวรรณ ประโคทะสังข์, วิลาสินี จินตลิตติ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

E-mail: s62563809003@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ศึกษาความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านบ่อ อำเภอมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชากรในพื้นที่ตำบลบ้านบ่อ อำเภอมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร รวมทั้งสิ้น 8,681 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรการคำนวณของ ทาโร่ ยามาเน่ ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 382 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test One-Way ANOVA และการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ Pearson พบว่า 1) ประชาชนในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านบ่อ อำเภอมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุอยู่ระหว่าง 31-40 ปี มีสถานภาพสมรส มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี มีการประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน/ลูกจ้าง มีระยะเวลาการอาศัยอยู่ในพื้นที่ 7-9 ปี มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001-30,000 บาท และมีสถานภาพเป็นประชาชนในชุมชน 2) มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้นำชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น อยู่ในระดับมากที่สุด 3) ความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก และ 4) ภาวะผู้นำมีความสัมพันธ์กับความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น อำเภอมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ, ความเข้มแข็งของชุมชน, แผนพัฒนาท้องถิ่น

Leadership and Community Strength Inpreparing Local Development Plans: A Case Study Banbo Subdistrict Administrative Organization Mueang Samut Sakhon District Samut Sakhon Province

Tippawan Prakotasang, Vilasinee Jintalikhitdee

Suan Sunandha Rajabhat University

E-mail: s62563809003@ssru.ac.th

Abstract

This research objective was to study the opinions about leadership in the preparation of local development planning for the strength of the community and to study the relationship between the leadership and the community strength in preparing the local development plan of the Banbo Subdistrict Administrative Organization of Mueang Samut Sakhon District, Samut Sakhon Province. This research was a quantitative research. The population in this research was 8,681 people in Banbo Subdistrict Mueang Samut Sakhon District Samut Sakhon Province. The sample size was determined by using the group calculation formula. The sample size of Taro Yamane was 382 people. The instrument used was a questionnaire and the data was analyzed using a ready-made computer program. The statistics used in the research were frequency distribution, percentage, mean, standard deviation, t-test One-Way ANOVA. The first finding revealed that 1) Most people in the area of Banbo Subdistrict Administrative Organization Mueang Samut Sakhon District Samut Sakhon Province were 31-40-year-old and maritai female with a low education level. They obtained a bachelor degree, working as employees of private companies/employees. They have lived in the area for 7-9 years. Their monthly average monthly income is 20,001-30,000 baht and are the local citizen. 2) Finding was that the level of opinion about the leadership of the community in the preparation of the local development plan of the Banbo Subdistrict Administrative Organization Mueang Samut Sakhon District Samut Sakhon Province was at a high level. 3) The strength of the community in planning was at a high level. 4) The last finding was that the relationship between the leadership and the community strength.

Keywords: Leadership, The strength of the community, Local development plan

บทนำ

ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วย การจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2561 กำหนดให้แผนพัฒนาท้องถิ่น ต้องกำหนดยุทธศาสตร์ และแนวทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแสดงถึงวิสัยทัศน์ พันธกิจและจุดมุ่งหมาย เพื่อการพัฒนาในอนาคต โดยสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาอำเภอ และนโยบายการพัฒนาท้องถิ่น เป็นกระบวนการกำหนดทิศทางในอนาคตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกำหนดสภาพการณ์ที่ต้องการและแนวทางในการบริหารบนพื้นฐานของการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างรอบด้าน เป็นระบบและเกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งนี้จะต้องสอดคล้องกับศักยภาพของท้องถิ่นและปัญหาความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นด้วย ทั้งนี้เพื่อให้แผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถนำไปสู่การแก้ไขปัญหาและสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง (Kanapol, 2016)

เพื่อให้การพัฒนาท้องถิ่นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน การส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของชุมชน (สมคิด เลิศไพฑูรย์, 2547) จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งโดยเฉพาะระดับท้องถิ่น เพราะการส่งเสริมและการพัฒนาท้องถิ่นถือเป็นพื้นฐานของการพัฒนาประเทศให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืน เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของคนในชุมชนได้อย่างเหมาะสม (โกวิทย์ พวงงาม, 2553) เป็นการบริหารที่เปิดโอกาสให้ประชาชนผู้ที่เกี่ยวข้อง หรือผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียให้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการบริหารงานทั้งทางตรงและทางอ้อม เพราะแท้จริงแล้วประชาชนเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการบริหารงานภาครัฐอย่างแท้จริง (วัลลภ รัตนตรานนท์, 2554) และการพัฒนาท้องถิ่นนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความรู้ที่ทำหน้าที่ในการนำชุมชนให้ดำเนินกิจกรรม ต่าง ๆ ให้เจริญงอกงามและประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้กำหนดเอาไว้ ดังนั้น ผู้นำชุมชนจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญกับชุมชนหรือสังคม เพื่อนำชุมชนนั้นไปสู่ความเจริญก้าวหน้า

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านบ่อ อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร มีบทบาท ในการบริหารและพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้า มุ่งเน้นการพัฒนาท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วม โดยเป้าหมายสำคัญที่จะสามารถขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนาของท้องถิ่นได้ คือ ประชาชนและผู้นำชุมชน ที่จะนำพาท้องถิ่นไปสู่การพัฒนาที่มีความเหมาะสม ซึ่งถือได้ว่าเป็นกลไกหลักในขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาชุมชนให้บรรลุจุดมุ่งหมาย เพื่อเชื่อมโยงไปสู่การพัฒนาในระดับประเทศอย่างยั่งยืนต่อไป ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะการศึกษาถึงภาวะผู้นำกับความเข้มแข็งของชุมชน ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ที่เป็นกลไกหลักในขับเคลื่อนการพัฒนา เพื่อนำชุมชน ไปสู่ความเจริญก้าวหน้า สามารถแก้ไขปัญหาและสนองตอบต่อความต้องการของประชาชน ในท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้นำชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านบ่อ อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร

2. เพื่อศึกษาระดับความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านบ่อ อำเภอมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านบ่อ อำเภอมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ศึกษาจากประชากร จำนวนทั้งสิ้น 8,681 คน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 382 คน มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ศึกษาความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านบ่อ อำเภอมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่สร้างขึ้นจากการรวบรวมข้อมูล โดยยึดกรอบแนวคิดเอกสารงานวิจัย และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 382 คน ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านบ่อ อำเภอมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร โดยนำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา พิจารณาข้อคำถามแต่ละข้อว่ามีความเหมาะสม และถูกต้อง ข้อคำถามแต่ละข้อสามารถวัดได้ตรงตามจุดประสงค์ที่กำหนด และนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายกัน จำนวน 30 ชุด เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ด้วยวิธีการของ Cronbach's Alpha Coefficient (1951) ได้ค่าระดับความเชื่อมั่นที่ยอมรับได้ จึงนำแบบสอบถาม ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับ กลุ่มตัวอย่าง และวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ Pearson

ผลการวิจัย

ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างพบว่า

1. กลุ่มตัวอย่างของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านบ่อ อำเภอมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 382 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 72.0 มีอายุอยู่ระหว่าง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 36.1 มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 48.7 มีการศึกษาระดับต่ำปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 53.7 มีการประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน/ลูกจ้าง คิดเป็นร้อยละ 33.8 มีระยะเวลาการอาศัยอยู่ในพื้นที่ 7-9 ปี คิดเป็นร้อยละ 47.6 มีรายได้เฉลี่ย ต่อเดือน 20,001-30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 36.9 และมีสถานภาพเป็นประชาชนในชุมชน คิดเป็นร้อยละ 84.0

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้นำชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านบ่อ อำเภอมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏดังนี้

ตารางแสดงข้อมูลระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้นำชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

	ข้อคำถาม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1.	ผู้นำของท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการวิเคราะห์ วางแผน และกำหนดนโยบาย	4.20	.80	มาก
2.	ผู้นำของท่านเป็นผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ ความคิดริเริ่ม เป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงมีการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ	4.19	.92	มาก
3.	ผู้นำของท่านเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริต ทุ่มเท มุ่งมั่น เสียสละต่อส่วนรวม ยึดถือความถูกต้องในระเบียบกฎหมายอย่างเคร่งครัด	4.25	.81	มากที่สุด
4.	ผู้นำของท่านเป็นผู้ที่มีความสามารถในการสร้างแรงจูงใจ ให้เกิดการพัฒนาในชุมชน	4.20	.89	มาก
5.	ผู้นำของท่านเป็นผู้ที่ได้รับความไว้วางใจ และเป็นที่ยอมรับจากสมาชิกในชุมชน	4.27	.82	มากที่สุด
6.	ผู้นำของท่านเป็นผู้ประสานงานที่ดี มุ่งเน้นให้เกิดการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีของประชาชนในชุมชน	4.23	.89	มากที่สุด
7.	ผู้นำของท่านให้ความสำคัญกับการทำงานร่วมกันของสมาชิกในชุมชน และกระตุ้นให้เกิดการทำงานเป็นทีม	4.24	.83	มากที่สุด
8.	ผู้นำของท่านเป็นผู้ที่มีเหตุผล คอยช่วยเหลือ เอาใจใส่ และรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในชุมชน	4.25	.95	มากที่สุด
9.	ผู้นำของท่านเป็นผู้ที่สามารถสั่งการ และกระตุ้นให้ผู้อื่นกระตือรือร้นปฏิบัติตามคำสั่งได้	4.31	.82	มากที่สุด
10.	ผู้นำของท่านและเครือญาติของผู้นำ มีส่วนสำคัญต่อชุมชน	4.17	.91	มาก
	รวม	4.23	.27	มากที่สุด

จากตาราง พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้นำชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.23$) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้นำของท่านเป็นผู้ที่สามารถสั่งการ และกระตุ้นให้ผู้อื่นกระตือรือร้นปฏิบัติตามคำสั่งได้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.31$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้นำของท่านและเครือญาติของผู้นำมีส่วนสำคัญต่อชุมชน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$)

3. ความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านบ่อ อำเภอมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏดังนี้

ตารางแสดงข้อมูลความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

ข้อคำถาม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเข้มแข็ง
1. สมาชิกในชุมชนของท่านมีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมวางแผน ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น	4.21	.84	มากที่สุด
2. ชุมชนของท่านมีการแลกเปลี่ยนข้อมูล การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น อยู่เป็นประจำ	4.24	.87	มากที่สุด
3. สมาชิกในชุมชนของท่านมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชนอยู่เป็นประจำ	4.25	.89	มากที่สุด
4. สมาชิกในชุมชนของท่านสามารถพึ่งตนเองได้	4.24	.85	มากที่สุด
5. ชุมชนของท่านมีความมั่นคงและปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน	4.18	.91	มาก
6. ชุมชนของท่านมีการนำทรัพยากรในชุมชนมาใช้อย่างคุ้มค่า และเกิดประโยชน์ต่อชุมชน	3.97	1.13	มาก
7. ชุมชนของท่านมีการร่วมคิด ร่วมทำ เรียนรู้ แลกเปลี่ยนการจัดการ และการแก้ไขปัญหาของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.23	.87	มากที่สุด
8. สมาชิกในชุมชนของท่านมีจิตอาสา และเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน	4.24	.89	มากที่สุด
9. สมาชิกในชุมชนของท่านมีความผูกพัน รู้สึกเป็นเจ้าของและมีความรับผิดชอบต่อชุมชนร่วมกัน	4.17	.87	มาก
10. สมาชิกในชุมชนของท่านมีการสร้างเครือข่ายที่ดี ทั้งภายในชุมชนและกับชุมชนอื่น ๆ	3.74	1.33	มาก
รวม	4.15	.30	มาก

จากตาราง พบว่า ความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สมาชิกในชุมชนของท่านมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชนอยู่เป็นประจำ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.25$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สมาชิกในชุมชนของท่านมีการสร้างเครือข่ายที่ดี ทั้งภายในชุมชนและกับชุมชนอื่น ๆ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$)

4. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น
อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏดังนี้
ตารางแสดงข้อมูลผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับความเข้มแข็งของชุมชน ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

ความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น				
ภาวะผู้นำ	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	Sig.	ระดับความสัมพันธ์	ทิศทางความสัมพันธ์
	.82	.00	สูง	ทิศทางเดียวกัน

จากตารางผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับความเข้มแข็งของชุมชน ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านบ่อ อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร โดยการใช้การทดสอบค่าสถิติสัมประสิทธิ์อย่างง่ายของเพียร์สัน พบว่า ภาวะผู้นำมีความสัมพันธ์กับความเข้มแข็งของชุมชนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ($\text{Sig} = .00 > .01$) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ .82 มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง มีความสัมพันธ์อยู่ในทิศทางเดียวกัน และเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งหมายความว่า ถ้าผู้นำชุมชนมีภาวะผู้นำ มากเท่าใดยิ่งส่งผลให้ความเข้มแข็งของชุมชนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นสูงขึ้นตามไปด้วย

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลภาวะผู้นำกับความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านบ่อ อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร ผู้วิจัยขออภิปรายผลของการศึกษา ดังนี้

1. ความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านบ่อ อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$) แสดงให้เห็นว่าสมาชิกในชุมชนมีความเข้าใจและให้ความสำคัญกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นและมีส่วนร่วม ในกิจกรรมของชุมชน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่น ที่จะนำไปสู่การเป็นชุมชนเข้มแข็งที่ยั่งยืน ทั้งนี้ต้องสอดคล้องกับศักยภาพของท้องถิ่นและปัญหาความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นด้วย การจัดทำแผนพัฒนาที่ดีจะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างรอบด้าน เพื่อให้แผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถนำไปสู่การแก้ไขปัญหาและสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านบ่อ เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ โดยใช้แผนพัฒนาท้องถิ่นเป็นเครื่องมือในการพัฒนาเป็นฐานรองรับการแก้ปัญหา ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ด้วยการกระตุ้นและสร้างกระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วม รวมทั้งการสร้างสภาพแวดล้อมให้ชุมชนร่วมกันคิด ร่วมกันทำ และมีการเรียนรู้ เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันอันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนในระยะยาว เนื่องจากหากชุมชนมีความพร้อมแล้ว ก็จะส่งผลให้สามารถพัฒนาและขับเคลื่อนได้อย่างต่อเนื่อง(สมณะ โพธิ์รักษ์, 2555) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรหมธีระพรหมสถิต (2557) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “บทบาทของธนาคารต้นไม้ต่อการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน” กล่าวไว้ว่า การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนนั้น กระบวนการมีส่วนร่วมมีความสำคัญที่จะช่วยให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง และจะต้องทำควบคู่ไปกับการพัฒนาศักยภาพของคน หรือสมาชิกที่เข้าร่วม ทั้งด้านความรู้ คุณธรรม ความเสียสละ ความเป็นผู้นำ ตลอดจนการฟื้นฟูทางสังคม โดยอาศัยสื่อกิจกรรมชุมชนท้องถิ่น เวทีประชุมทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการอยู่เป็นประจำ ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ได้ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาท หน้าที่และอำนาจดูแลและจัดทำบริการสาธารณะ และกิจกรรมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น ตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน มีอิสระในการบริหารจัดการท้องถิ่นของตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชน (ชูวงศ์ ฉายะบุตร, 2539) โดยสอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัด ยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัด แผนพัฒนาอำเภอ แผนพัฒนาตำบล แผนพัฒนาหมู่บ้านหรือแผนชุมชน อันมีลักษณะเป็นการกำหนดรายละเอียดของแผนงาน โครงการพัฒนาที่จัดทำขึ้นในแต่ละ

ปึงบประมาณ ซึ่งมีความต่อเนื่อง และเป็นแผนก้าวหน้าที่เป็นกลไกที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ โดยแผนพัฒนาชุมชนนี้เป็นรากฐานที่สำคัญที่ทุกคนร่วมกันคิด ร่วมกันทำ มีการเรียนรู้ร่วมกัน มีการทำงานเพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนและสังคมร่วมกัน จนเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อให้การบริหารภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นไป เพื่อประโยชน์ของประชาชน โดยมีแผนพัฒนาเป็นเครื่องมือช่วยผลักดันและสนับสนุนให้เกิด การพัฒนาท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้นำชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านบ่อ อำเภอมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.23$) ซึ่งผู้นำชุมชนนั้นมีส่วนสำคัญต่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านบ่อ เนื่องจาก “ผู้นำ” จะเป็นบุคคลที่มาช่วยเป็นกำลังแรงใจและมั่นคงมั่งคั่ง ในการปฏิบัติงานร่วมกัน เหตุนี้ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นหรือการพัฒนาชุมชน ผู้นำชุมชนถือว่าเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถที่จะระดมพลและทรัพยากรในด้านต่าง ๆ เพื่อใช้ในการบริหาร การพัฒนาหรือรวมกิจกรรมของชุมชน เพื่อให้การพัฒนานั้นไปสู่จุดมุ่งหมายได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งในปัจจุบันผู้นำเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งประการหนึ่งต่อความสำเร็จ เพราะผู้นำมีภาระหน้าที่ และความรับผิดชอบโดยตรงที่จะต้องวางแผนสั่งการ ดูแล และควบคุมให้การปฏิบัติงานต่าง ๆ ประสบความสำเร็จ ตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ สามารถนำพาชุมชนของตนไปสู่การพัฒนาที่มีความเหมาะสมและเชื่อมโยงไปสู่การพัฒนาในระดับภูมิภาคและระดับประเทศ (ชัยเสกสรรค์ พรหมศรี, 2554) ซึ่งองค์ประกอบของผู้นำชุมชนจะมีลักษณะดังนี้ 1) มีความรู้ความสามารถในกิจกรรมที่มีอยู่ในชุมชนเป็นอย่างดี 2) มีคุณธรรม เช่น ความโอปอ อ้อมอารี เป็นที่ยอมรับได้ในชุมชน 3) มีความมุ่งมั่นในการทำงาน 4) สามารถประสานต่อเรื่องต่าง ๆ ได้ 5) มีฐานะค่อนข้างมั่นคง และ 6) มีความเป็นกันเองสูง หรือมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ตามที่ ชลกาญจน์ ฮาชันนารี (2548) ได้ให้ความหมายของผู้นำชุมชนว่า ผู้นำชุมชนเป็นผู้ที่มีอิทธิพลเหนือคนอื่น ๆ สามารถทำให้คนอื่นอยากเดินตาม และให้ความเคารพเชื่อถือไว้วางใจและให้ความร่วมมือในการทำงานต่าง ๆ รวมทั้งเป็นผู้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่นำไปสู่ผลสำเร็จที่ดี หรือบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ และแนวคิดของสัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2555) ซึ่งกล่าวไว้ว่า ผู้นำเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาชุมชน ผู้นำท้องถิ่นเป็นผู้มีคุณลักษณะที่เป็นประโยชน์เกื้อกูลต่องานของชุมชน ต้องเป็นผู้นำที่มีความรู้มากกว่าคนอื่น ได้รับความเคารพนับถือ เป็นที่พึ่งของคนอื่นเมื่อมีปัญหา อีกทั้งเป็นผู้พิจารณาทำความเข้าใจสิ่งแปลกใหม่เข้าใจง่าย และยอมรับนำไปปฏิบัติงานพัฒนาชุมชน ซึ่งปัจจัยพื้นฐานเหล่านี้จะส่งผลทำให้ระดับความเข้มแข็งของชุมชนสูงขึ้นไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Rensis Likert ที่ให้ความหมายว่า ลักษณะผู้นำแบบมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง (Participative democratic) ผู้บริหารให้ความไว้วางใจและเชื่อถือผู้ใต้บังคับบัญชา ยอมรับความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชาเสมอ มีการบริหารแบบมีส่วนร่วม ตั้งจุดประสงค์ร่วมกันมีการประเมินความก้าวหน้า มีการติดต่อสื่อสารแบบ 2 ทาง ทั้งจากระดับบนลงล่างในระดับเดียวกัน หรือในกลุ่มผู้ร่วมงานสามารถตัดสินใจเกี่ยวกับการบริหารได้ทั้งในกลุ่มบริหารและกลุ่มผู้ร่วมงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมัตริณี คุวตนา (Kuwattana, M, 2006) ที่ได้ศึกษา “ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของนายกเทศมนตรีตำบลบางแพ จังหวัดราชบุรี” พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทและภาวะผู้นำของนายกเทศมนตรี ว่าภาวะผู้นำมีบทบาทสำคัญในการพัฒนา

ท้องถิ่น เพื่อแก้ไขปัญหา และสนองตอบความต้องการของประชาชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบให้บรรลุเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

3. ภาวะผู้นำมีความสัมพันธ์กับความเข้มแข็งของชุมชนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร ($Sig = .00 > .01$) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ .82 เนื่องจาก ภาวะผู้นำเป็นสิ่งสำคัญที่จะสามารถพัฒนาชุมชนและสร้างความเข้มแข็งของชุมชนนั้นไปสู่จุดมุ่งหมายได้ดียิ่งขึ้น ตามที่ Maxwell and Robert (2002) กล่าวว่า ภาวะผู้นำ คือความสามารถของผู้นำที่จะชักจูงบุคคลอื่น ทั้งผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้ที่อยู่แวดล้อม ให้คนอื่นทำงานในระดับต่าง ๆ ที่ต้องการให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ของการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น คือ การบริหารภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เป็นไปเพื่อประโยชน์ของประชาชน เกิดการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพตามเป้าหมาย และเกิดความร่วมมือร่วมใจของประชาชน การแสดงพลังและปกป้องผลประโยชน์ร่วมกัน เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง หรือการพัฒนาให้เกิดการพัฒนาท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ โดยผู้นำชุมชนจะทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุน ส่งเสริม ประสานงาน และเป็นมันสมองในการปฏิบัติงานร่วมกันกับสมาชิกในชุมชนที่จะระดมพล และทรัพยากรในด้านต่าง ๆ ในการพัฒนาชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จักรี ศรีจารุเมธีญาณ และพระณัด วทพโน (2560) ศึกษาเรื่อง “ภาวะผู้นำกับการพัฒนาชุมชน” ที่สรุปไว้ว่า ผู้นำเป็นสิ่งที่จะต้องการพัฒนาในระดับต่าง ๆ การพัฒนา ในระดับชุมชนก็เช่นเดียวกันถ้าผู้นำมีคุณสมบัติที่พึงประสงค์ สามารถใช้คุณสมบัติที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชน และเป็นการสร้างความสุขหรือสร้างความสำเร็จให้เกิดขึ้นในพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน

ดังนั้น ภาวะผู้นำจึงเป็นปัจจัยสำคัญต่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และความสำเร็จของการพัฒนาชุมชน ในการช่วยประสานสมาชิกในชุมชนให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการทำงานร่วมกันให้เป็นไปในทางเดียวกัน เพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนตามที่กำหนด สามารถบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก ในชุมชน โดยผู้นำที่มีภาวะผู้นำที่เป็นตัวบ่งชี้ความน่าเชื่อถือได้มากที่สุด

การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านบ่อ อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาครนั้น มีแรงผลักดันมาจากทั้งภายในชุมชนและภายนอกชุมชน ภายในเกิดจากแรงผลักดันของสมาชิกภายในชุมชนที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาชุมชน มีความร่วมมือกัน รับรู้ปัญหาาร่วมกัน และช่วยกันคิดหาทางแก้ไข รวมไปถึงผู้นำชุมชนที่เป็นส่วนสำคัญที่จะสามารถขับเคลื่อน พัฒนา หรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงชุมชนให้เป็นชุมชนที่เข้มแข็งและยั่งยืน ดังนั้น ผู้นำชุมชน จึงมีความจำเป็นต่อการพัฒนาในระดับชุมชนและในระดับต่าง ๆ การพัฒนาชุมชน ถ้าผู้นำชุมชน มีคุณสมบัติที่พึงประสงค์และสามารถใช้คุณสมบัติที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชน จะเป็นการสร้างความสุขหรือสร้างความสำเร็จให้เกิดขึ้น ทำให้ชุมชนเกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่ ความยั่งยืน และสามารถเป็นตัวอย่างให้ชุมชนอื่น ๆ ได้ศึกษาเพื่อนำความสำเร็จไปประยุกต์ใช้ กับชุมชนอื่น ๆ ได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

1.1 ควรจัดให้มีองค์กรภาคประชาชนในท้องถิ่น เพื่อเสนอแนวทางและความต้องการในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.2 ควรให้การสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ กับชุมชนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ทั้งในด้านความรู้และงบประมาณ กำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และทิศทางการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อบรรจุลงในแผนพัฒนาท้องถิ่นให้ครบถ้วนและตรงตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่

2. ข้อเสนอแนะต่อผู้นำท้องถิ่นในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

2.1 ควรส่งเสริมให้มีการพัฒนาผู้นำชุมชนให้เป็นต้นแบบในการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับท้องถิ่นและการเกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

2.2 ควรส่งเสริมและสร้างแรงจูงใจให้กับผู้นำชุมชนและสมาชิกในชุมชนในการพัฒนาชุมชนให้เป็นชุมชนต้นแบบและมีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง

3. ข้อเสนอแนะในการเลือกผู้นำท้องถิ่นที่เหมาะสมต่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

3.1 ผู้นำที่สามารถเป็นตัวอย่างให้แก่สมาชิกในชุมชนและชุมชนอื่น และสามารถนำเอาประสบการณ์ในเรื่องการบริหารจัดการไปใช้ในการบริหารจัดการและการพัฒนาชุมชน

3.2 ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ นโยบาย และยุทธศาสตร์ที่นำไปสู่การปฏิบัติงานอย่างแท้จริง

4. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ควรดำเนินการศึกษาตัวแปรอื่นที่ส่งผลและมีความสัมพันธ์กับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเพิ่มเติม เพื่อให้ทราบว่าตัวแปรอื่นที่ส่งผลและมีความสัมพันธ์ต่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านบ่อ อำเภอมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาครอีกหรือไม่ เพื่อนำผลการวิจัยมาเปรียบเทียบให้เห็นถึงแนวทางการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

เอกสารอ้างอิง

- โกวิทย์ พวงงาม. (2553). *การจัดการตนเองของชุมชนและท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.
- จักรี ศรีจารุเมธีญาณ และพระณัด วฑฒโน. (2560). *ภาวะผู้นำกับการพัฒนาชุมชน*. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยมหาสารคามวิทยาลั วิทยาเขตอีสาน.
- ชลกาญจน์ อาชนนาริ. (2548). *กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนาชุมชน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนและสนับสนุนการวิจัย.
- ชัยเสถียร พรหมศรี. (2554). *ภาวะผู้นำองค์กรยุคใหม่* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ธรรมการพิมพ์.
- ชูวงศ์ ฉายบุตร. (2539). *การปกครองท้องถิ่นไทย*. กรุงเทพฯ: กรมการปกครอง.
- พรหมธีระ พรหมสิด. (2557). *บทบาทของธนาคารต้นไม้ต่อการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน*
กรณีศึกษา ธนาคารต้นไม้สาขากาแดง ตำบลวังตะกอก อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี.
(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).
- วัลลภ รัฐฉัตรานนท์. (2554). *หลักการปกครองท้องถิ่น*. กรุงเทพมหานคร: ทองการพิมพ์.
- สมคิด เลิศไพฑูริย์. (2547). *การมีส่วนร่วมของภาคประชาชนกับองค์กรอิสระในการสร้างธรรมาภิบาล*,
เอกสารประกอบการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ. กรุงเทพมหานคร: คณะกรรมการองค์กรอิสระ.

- สมณะ โพธิ์รักษา. (2555). *ลักษณะของชุมชนเข้มแข็ง*. (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อ 18 ธันวาคม 2564, จาก www.asoke.info/04Agriculture/OFNT/KudinfaProject/01Community.html.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2555). *การพัฒนาชุมชน*. (พิมพ์ครั้งที่2). กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิชย์.
- Kanapol, R., Kenaphoom, S., & Yupas, Y. (2016). The Local Administration Partnership: Social Role to Strengthening the Peace Communities. *Journal of MCU Peace Studies*. 4(1), p. 243-256.
- Kuwattana, M. (2006). *The people's opinions toward the role of mayor of Bangphae district municipality Ratchaburi province*. (M.A. Thesis Graduate School, Kasetsart University).
- Maxwell, R. (2002). *Life afterSchool: A Social SkillCurriculum*. New York: Pergamum International Library.